

पर्यावरण विषयक कार्यक्रम
Call for Green Ideas

महाराष्ट्र शासन
 पर्यावरण विभाग
 शासन निर्णय क्र.इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३

मंत्रालय, मुंबई- ४०००३२
 दिनांक: १९ मार्च, २०१३

वाचा : (१) या विभागाचा शासन निर्णय क्र.योजना-२००७/प्र. क्र.३४/तां.क.३, दिनांक
 ३ ऑक्टोबर, २००७
 (२) क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र. ७२/तां.क.३, दिनांक ३० ऑक्टोबर, २०१२
 रोजीचे सुकाणू समितीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना :

पर्यावरण संवर्धनार्थ राज्याच्या स्थानिक गरजा लक्षात घेवून लोकसहभागातून नाविन्यपूर्ण कार्यक्रम पर्यावरण विभागामार्फत सन २०१०-२०११ पासून राबविण्यात येत आहेत. या अनुषंगाने दिनांक ३०.१०.२०१२ रोजी या कार्यक्रमासाठी गढित सुकाणू समितीची बैठक पार पाडली. या बैठकीत घेतलेल्या निर्णयानुसार नोव्हेंबर, २०११ ते ३१ ऑगस्ट, २०१२ या कालावधीत प्राप्त प्रस्तावांपैकी सुयोग्य प्रस्ताव निवडून त्यांना निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

लोकसहभागातून पर्यावरण संवर्धनार्थ नाविन्यपूर्ण कार्यक्रम राबविण्यासाठी मागविण्यात आलेल्या प्रस्तावांपैकी, नोव्हेंबर, २०११ ते ३१ ऑगस्ट, २०१२ या कालावधीत प्राप्त प्रस्तावांमधून खालील प्रस्तावांना सन २०१२-१३ या आर्थिक वर्षात मंजूर व वितरीत करावयाचा निधी खालीलप्रमाणे-

अ.क्र.	व्यक्ती/संस्थेचे नाव	योजनेचे संक्षिप्त तपशिल	मंजूर निधी	मुक्त करावयाचा निधी
१) जनजागृती विषयक प्रस्ताव:				
१	गुरुवर्य दादासाहेब बोवा शैक्षणिक संस्था	पर्यावरणीय शिक्षणाद्वारे वाघांचे संवर्धन.	रु.१.०० लाख	रु.१.०० लाख
२.	श्री. जयंतराव पाटील बहुउद्देशिय संस्था	अंमळनेर तालुक्यातील प्लास्टिक कचरा व्यावस्थापन जनजागृतीबाबत.	रु.२.०० लाख	रु.२.०० लाख
३.	देवीकृपा महिला सेवाभावी संस्था	अंबाजोगाई तालुक्यातील प्लास्टिक कचरा व्यावस्थापन जनजागृतीबाबत.	रु.२.०० लाख	रु.२.०० लाख

४.	डॉ. महेश गायकवाड	दख्खनच्या नैऋत्य भागातील वटवाघूळांच्या संवर्धनाबाबत.	रु.३.०० लाख	रु.३.०० लाख
----	------------------	--	-------------	-------------

२. अंमलबजावणी विषयक प्रस्ताव:

१.	शिवाजी विद्यापीठ	पश्चिम घाटातील दुर्मिळ वनस्पतींचे (RET Plant Species) संवर्धन.	रु.३०.०० लाख	रु.१०.०० लाख
२.	शिवाजी विद्यापीठ	भारतीय पाम वर्गीय वनस्पतींचे Ex-Situ संवर्धन.	रु.३०.०० लाख	रु. १०.०० लाख
३.	ओऑसिस	फुलपाखरुं उद्यान प्रकल्प	रु.३.०० लाख	रु.३.०० लाख
४.	सेंन्स (SENSE-Society for Environmental Protection, Nurture, Unit, Social Activities & Endemic Care)	पूर्व विदर्भातील वटवाघूळांचे (Indian Flying Fox) संवर्धन.	रु.३.०० लाख	रु.३.०० लाख
५.	पोस्ट ग्रॅज्युयेट सेन्टर ऑफ बॉटनी, कृष्णा महाविद्यालय.	वातावरणीय बदलाच्या उपाययोजनेसाठी रत्नगिरी जिल्ह्यातील देवरायांचे लोकसहभागातून संवर्धन.	रु.१० .०० लाख	रु.१० .०० लाख
६.	श्रीमती. प्रतिभा विश्वनाथ भराडे	जैवविविधतेचे संवर्धन.	रु. ३.०० लाख	रु. ३.०० लाख

२. या शासन निर्णयाद्वारे उपरोक्त रु. ४७.०० लक्ष (रुपये सत्तेचाळीस लाख फक्त) एवढा निधी संबंधितांना मंजूर व मुक्त करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदर निधी वितरणाबाबत अटी व शती विस्तृतपणे सहपत्रात नमूद करण्यात आलेल्या आहेत.
३. यासाठी अवर सचिव, पर्यावरण विभाग (Under Secretary, Environment Department) यांचे नांवे रु. ४७.०० लक्ष (रुपये सत्तेचाळीस लाख फक्त) एवढया निधीचा धनादेश काढण्यात यावा व त्यानुसार संबंधितांना त्यांच्या नावासमोर नमूद रक्कम स्वतंत्ररित्या धनादेशाद्वारे अदा करण्यात यावी.
४. सदर होणारा खर्च हा, क्र. यू-३४३५-परिस्थितीकी व पर्यावरण, ०४, प्रदूषण प्रतिबंध व नियंत्रण १०३, वायू व जल प्रदूषण प्रतिबंध, पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-राज्य योजनांतर्गत योजना, (०२) पर्यावरण प्रतिबंध (०२)(१३) पर्यावरणविषयक जनजागृती, शिक्षण व वातावरण बदल कृती योजना (३४३५ १३०२) ३१, सहायक अनुदान, या लेखाशिर्षाखाली खर्ची घालावा व तो सन २०१२-१३ च्या मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा. सन २०१२-१३ या वर्षात सदर लेखाशिर्षाखाली एकूण रु.३०५.०० लक्ष एवढी तरतूद मंजूर व अर्थसंकल्पीत करण्यात आलेली आहे.
५. उपरोक्त अदा करावयाचे रु.४७.०० लक्ष अधिदान व लेखाअधिकारी यांच्याभार्फत कोषागारातून काढून संबंधितांना अदा करण्यासाठी आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून श्री. दे. के. मानकर, अवर सचिव, पर्यावरण विभाग व नियंत्रण अधिकारी म्हणून श्री.

सो.ना.बागुल, उपसचिव, पर्यावरण विभाग, मंत्रालय यांना घोषित करण्यात येत आहे. त्यांना संबंधित व्यक्ती / संस्था यांना वितरित करावयाचे एकूण रु. ४७.०० लक्ष (रूपये सत्तेचाळीस लाख फॅक्ट), अधिदान व लेखाधिकारी कार्यालय, मुंबई येथून एकत्रित धनादेशाद्वारे वितरीत करण्यासाठी प्राप्त करण्याची कार्यवाही करावी.

६. सदर शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. ८५/१४६१ दिनांक ०२ फेब्रुवारी २०१३ व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.६८/१३/व्यय-१६ दिनांक ०४ मार्च २०१३ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.
७. सदर शासन निर्णय शासनाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा सांकेतांक क्रमांक २०१३०३१८१८२३५५४९०४ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या नावाने व आदेशानुसार,

(द. के. मानकर)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत -

१. संबंधित जिल्हाधिकारी,
२. संबंधित मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
३. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,
४. मा. मंत्री यांचे स्वीय सहायक,
५. मा. राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,
६. उप सचिव (वित्त विभाग/व्यय-१६) मंत्रालय, मुंबई
७. उप सचिव (नियोजन विभाग/कार्या-१४६१), मंत्रालय, मुंबई
८. सर्व उपसचिव, पर्यावरण विभाग, मंत्रालय
९. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखापरीक्षा) महा.१, महा-२, मुंबई/नागपूर
१०. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
११. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
१२. संबंधित जिल्हा प्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ,
१३. सचिव पर्यावरण यांचे स्वीय सहायक
१४. संबंधित व्यक्ती / संस्था
१५. निवड नस्ती / तां.क. ३

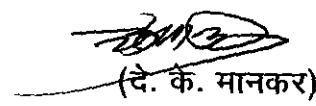
पर्यावरण विभाग, शासन निर्णय क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२ /तां.क.३
दिनांक: १९ मार्च , २०१३ चे सहपत्र

पर्यावरण विभाग, पत्र क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२ /तां.क ३, दिनांक जानेवारी, २०१३ नुसार निवड प्राप्त गुरुवर्य दादासाहेब बोवा शैक्षणिक संस्था यांच्या 'Tiger conservation through Environment Education' या प्रस्तावावरील सुकाणू समितीच्या निर्णयानुसार राबविण्याच्या कार्यक्रमाबाबतच्या अटी व शर्ती पुढीलप्रमाणे-

- अ) आपण सादर केलेला प्रस्ताव अधिक तपशिलासह जसे Target group (वाघांची शिकार करणारी आदिवासी जमात, शालेय विद्यार्थी, युवक), वाघ असल्याबाबत पुरावा, प्रस्ताव राबविण्याचा कालावधी, जनजागृती कार्यक्रमांचा तपशिल इ सादर करायच्या अटीसह जनजागृती कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी आपणास मंजूर निधी मुक्त करण्यात येत आहे.
- ब) आपली प्रस्तावित संकल्पना पथदर्शी प्रकल्प म्हणून लळीग घाट, धुळे येथे राबविण्यात यावी. सदर जनजागृती कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी आपणास रु.१.०० लक्ष निधी मंजूर करण्यात येत आहे. मंजूर निधी व त्यात आपला १० टक्के हिस्सा म्हणजेच रु.१०,०००/- निधी एवढ्या एकूण खर्चाचा तपशिल बाब निहाय तात्काळ सादर करण्यात यावा. त्यानंतरच काम हाती घेण्यात यावे.
- ब) पर्यावरण विषयक जनजागृतीसाठी राबवावयाचा प्रस्तावित कार्यक्रम आयोजित करावयाचे ठिकाण व दिनांक याचा तपशिल सादर करण्यात यावा.
- क) उपरोक्त मंजूर एकूण खर्चाच्या तपशिलानुसार प्रति कार्यक्रम आयोजित करण्याचा बाबनिहाय तपशिल पर्यावरण विभागाकडे तात्काळ सादर करावा.
- ड) आपण दिलेल्या कार्यक्रमानुसार सदर निधीचा खर्च होत असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र दर महिन्याच्या १० तारखेपूर्वी पर्यावरण विभागास सादर करावे.
- इ) प्रत्येक कार्यक्रमाच्या वेळी आपण " पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत योजना" असे दर्शनी भागावर ठळक अक्षरात फलक लावणे अथवा प्रदर्शित करणे बंधनकारक आहे. त्याबाबत फोटो दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घेवून शासनाकडे पाठविणे आवश्यक राहिल.
- फ) मान्य खर्चाच्या बाबींसाठी अन्य कोणत्याही स्त्रोतामार्फत निधी प्राप्त होत असल्यास सदर बाब पर्यावरण विभागाच्या निर्दर्शनास आणून विभागाची पूर्व परवानगीने सदर खर्च करणे बंधनकारक आहे. सदर जनजागृती/अंमलबजावणी प्रकल्प हा एक मोठया प्रकल्पाची बाब असल्याने व त्यातील अन्य बाबींसाठी वेगळ्या आर्थिक स्त्रोतामार्फत निधी उपलब्ध झाला असल्यास / होत असल्यास त्याबाबत पर्यावरण विभागास पूर्व सूचित करणे बंधनकारक आहे.
- ग) या कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने प्रत्येक कार्यक्रमाचा फोटो व व्हिडियो चित्रण काढणे बंधनकारक असून, त्यावर दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घ्यावी.
- घ) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीत पर्यावरण विभागास काही त्रुटी आढळल्यास त्यानुरुप आवश्यक ती कारवाई, न्यायालयीन कारवाई करण्यास पर्यावरण विभाग मुक्त असेल याची

नोंद घ्यावी, तसेच कोणत्याही पूर्व सूचना न देता आपल्यास मंजूर केलेली योजना रद्द करण्याचा पूर्ण अधिकार पर्यावरण विभागाकडे असेल.

- च) उपरोक्त कार्यक्रमाबाबत स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिद्धी देणे बंधनकारक असून सदर बाबतची पेपर कंटींग विभागाकडे सादर करावे.
- छ) योजनांच्या अंमलबजावणीच्या खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आपण विहित प्रारूपानुसार सादर करणे आवश्यक असेल ("विवरणपत्र - अ"). तसेच योजना पूर्ण झाल्यावर त्याच्या यशस्वीपणाबद्दल अहवाल तसेच Completion Report देणे आवश्यक राहिल.
- य) वरील नमूद बाबींसंदर्भात रु. १००/- कोर्ट फी स्टॅम्प पेपरवर अटी व शर्ती मंजूर असलेले हमीपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.

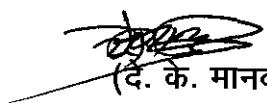
(दे. के. मानकर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

पर्यावरण विभाग, पत्र क्र. इएनव्ही-२०११/प्र.क्र.१२६/तां.क ३, दिनांक जानेवारी, २०१२ नुसार निवड प्राप्त श्री. जयंतराव पाटील बहुउद्देशिय संस्था यांच्या 'Environment Awareness for plastic Waste management in Tal. Amalner, Parola, Darngaon' या प्रस्तावावरील सुकाणू समितीच्या निर्णयानुसार राबविण्याच्या कार्यक्रमाबाबतच्या अटी व शर्ती पुढीलप्रमाणे-

- अ) आपल्याकडून सादर प्रस्तावात नमूद केल्यानुसार अंमळनेर तालुका १००% प्लास्टिक मुक्त करण्याच्या अनुषंगाने राबविण्यात येणाऱ्या कार्यक्रमांचा तपशिल सादर करायच्या अटीसह आपणांस कार्यक्रमासाठी मंजूर / मुक्त करण्यात येत असलेला रु.२.०० लक्ष निधी व त्यात आपला १० टक्के हिस्सा म्हणजेच रु.२०,०००/- निधी एवढा एकूण खर्चाचा तपशिल तात्काळ सादर करण्यात यावा. त्यानंतरच काम हाती घेण्यात यावे.
- ब) जनजागृती कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणी मध्ये तालुकास्तरीय प्रशासकीय अधिकारी यांचा समावेश असावा.
- क) पर्यावरण विषयक जनजागृतीसाठी राबवावयाचा प्रस्तावित कार्यक्रम अंमलबजाणीचा पूर्ण तपशिल देण्यात यावा (ठिकाण व दिनांक).
- ड) उपरोक्त मंजूर एकूण खर्चाच्या तपशिलानुसार बाबनिहाय तपशिल पर्यावरण विभागाकडे तात्काळ सादर करावा.
- इ) आपण दिलेल्या कार्यक्रमानुसार सदर निधीचा खर्च होत असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र दर महिन्याच्या १० तारखेपूर्वी पर्यावरण विभागास सादर करावे.
- ई) प्रत्येक कार्यक्रमाच्या आयोजनाच्यावेळी आपण " पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत योजना" असे दर्शनी भागावर ठळक अक्षरात फलक लावणे अथवा प्रदर्शित करणे बंधनकारक आहे. याबाबत फोटो दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घेवून शासनाकडे पाठविणे आवश्यक राहिल.
- फ) मान्य खर्चाच्या बाबींसाठी अन्य कोणत्याही स्त्रोतांमार्फत निधी प्राप्त होत असल्यास सदर बाब पर्यावरण विभागाच्या निर्दर्शनास आणून विभागाची पूर्व परवानगीने सदर खर्च करणे बंधनकारक आहे. सदर जनजागृती/अंमलबजावणी प्रकल्प हा एक मोठ्या प्रकल्पाची बाब असल्याने व त्यातील अन्य बाबींसाठी वेगळ्या आर्थिक स्त्रोतामार्फत निधी उपलब्ध झाला असल्यास / होत असल्यास त्याबाबत पर्यावरण विभागास पूर्व सूचित करणे बंधनकारक आहे.
- ग) प्रत्येक कार्यक्रमाचा फोटो व व्हिडियो चित्रण काढणे बंधनकारक असून, त्यावर दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घ्यावी.
- घ) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीत पर्यावरण विभागास काही त्रुटी आढळल्यास त्यानुरुप आवश्यक ती कारवाई, न्यायालयीन कारवाई करण्यास पर्यावरण विभाग मुक्त असेल याची नोंद घ्यावी. तसेच कोणत्याही पूर्व सूचना न देता आपल्यास मंजूर केलेली योजना रद्द करण्याचा पूर्ण अधिकार पर्यावरण विभागाकडे असेल.

- च) उपरोक्त कार्यक्रमाबाबत स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिद्धी देणे बंधनकारक असून सदर बाबतची पेपर कंटीग विभागाकडे सादर करावे.
- छ) योजनांच्या अंमलबजावणीच्या खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आपण विहित प्रारूपानुसार सादर करणे आवश्यक असेल (" विवरणपत्र - अ"). तसेच योजना पूर्ण झाल्यावर त्याच्या यशस्वीपणाबद्दल अहवाल तसेच Completion Report देणे आवश्यक राहिल.
- य) वरील नमूद बाबींसंदर्भात रु. १००/- कोर्ट फी स्टॅम्प पेपरवर अटी व शर्ती मंजूर असलेले हमीपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.

(द. के. मानकर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

पर्यावरण विभाग , शासन निर्णय क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३
दिनांक: १९ मार्च, २०१३ चे सहपत्र

पर्यावरण विभाग, पत्र क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३, दिनांक जानेवारी, २०१२ नुसार निवड प्राप्त देवीकृपा महिला सेवाभावी संस्था यांच्या 'Environmental Awareness for plastic Waste management in Ambejogai, Kej, & Dharur taluka' या प्रस्तावावरील सुकाणू समितीच्या निर्णयानुसार राबविण्याच्या कार्यक्रमाबाबतच्या अटी व शर्ती पुढीलप्रमाणे-

- अ) आपल्याकडून सादर प्रस्तावात नमूद केल्यानुसार आंबेजोगाई तालुका १००% प्लास्टिक मुक्त करण्याच्या अनुषंगाने राबविण्यात येणाऱ्या कार्यक्रमांचा तपशिल सादर करायच्या अटीसह होणाऱ्या कार्यक्रमासाठी आपणांस मंजूर / मुक्त करण्यात येत असलेला रु.२.०० लक्ष निधी व त्यात आपला १० टक्के हिस्सा म्हणजेच रु.२०,०००/- निधी एवढा एकूण खर्चाचा तपशिल तात्काळ सादर करण्यात यावा. त्यानंतरच काम हाती घेण्यात यावे.
- ब) जनजागृती कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणी मध्ये तालुकास्तरीय प्रशासकीय अधिकारी यांचा समावेश असावा.
- क) पर्यावरण विषयक जनजागृतीसाठी राबवावयाचा प्रस्तावित कार्यक्रम अंमलबजाणीचा पूर्ण तपशिल सादर करावा.
- ड) आपण दिलेल्या कार्यक्रमानुसार सदर निधीचा खर्च होत असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र दर महिन्याच्या १० तारखेपूर्वी पर्यावरण विभागास सादर करावे.
- इ) कार्यक्रमाच्यावेळी आपण " पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत योजना" असे दर्शनी भागावर ठळक अक्षरात फलक लावणे अथवा प्रदर्शित करणे बंधनकारक आहे. याबाबत फोटो दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घेवून शासनाकडे पाठविणे आवश्यक राहिल.
- ई) मान्य खर्चाच्या बाबींसाठी अन्य कोणत्याही स्त्रोतामार्फत निधी प्राप्त होत असल्यास सदर बाब पर्यावरण विभागाच्या निर्दर्शनास आणून विभागाची पूर्व परवानगीने सदर खर्च करणे बंधनकारक आहे. सदर जनजागृती/अंमलबजावणी प्रकल्प हा एक मोठया प्रकल्पाची बाब असल्याने व त्यातील अन्य बाबींसाठी वेगळ्या आर्थिक स्त्रोतामार्फत निधी उपलब्ध झाला असल्यास / होत असल्यास त्याबाबत पर्यावरण विभागास पूर्व सूचित करणे बंधनकारक आहे.
- फ) या कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने प्रत्येक कार्यक्रमाचा फोटो व व्हिडियो वित्रण काढणे बंधनकारक असून, त्यावर दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घ्यावी.
- ग) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीत पर्यावरण विभागास काही त्रुटी आढळल्यास त्यानुरुप आवश्यक ती कारवाई, न्यायालयीन कारवाई करण्यास पर्यावरण विभाग मुक्त असेल याची नोंद घ्यावी. तसेच कोणत्याही पूर्व सूचना न देता आपल्यास मंजूर केलेली योजना रद्द करण्याचा पूर्ण अधिकार पर्यावरण विभागाकडे असेल.

- घ) योजनांच्या अंमलबजावणीच्या खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आपण विहित प्रारुपानुसार सादर करणे आवश्यक असेल ("विवरणपत्र - अ"). तसेच योजना पूर्ण झाल्यावर त्याच्या यशस्वीपणाबद्दल अहवाल तसेच Completion Report देणे आवश्यक राहिल.
- च) उपरोक्त कार्यक्रमाबाबत स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिध्दी देणे बंधनकारक असून सदर बाबतची पेपर कंटींग विभागाकडे सादर करावे.
- छ) वरील नमूद बाबींसंदर्भात रु. १००/- कोट फी स्टॅम्प पेपरवर अटी व शर्ती मंजूर असलेले हमीपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.

(द. क. मानकर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

पर्यावरण विभाग , शासन निर्णय क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र. ७२ /तां.क.३
दिनांक: १९ मार्च, २०१३ चे सहपत्र

पर्यावरण विभाग, पत्र क्र. इएनव्ही-२०११/प्र.क्र. १२६/तां.क.३, दिनांक २० जानेवारी, २०१२ नुसार निवड प्राप्त "डॉ. महेश गायकवाड" यांच्या 'To assessment & conservation measures of Bats in the South-Western region of Deccan Maharashtra' या प्रस्तावावरील सुकाणू समितीच्या निर्णयानुसार राबविण्याच्या कार्यक्रमाबाबतच्या अटी व शर्ती पुढीलप्रमाणे-

- अ) आपण सादर केलेला प्रस्तावित कार्यक्रम 'वटवाघुळ जैवविविधता' यात वटवाघुळांच्या संख्येचे मापन तसेच GPS वर आधारीत Unique Roost ID देणे या बाबीं अंतर्भूत करून तसेच सदर प्रकल्पासोबत वटवाघुळ जैवविविधताबाबत टिप्पणी, राबविण्यात येणाऱ्या कार्यक्रमांचा तपशिल सादर करायच्या अटीसह मंजूरी देण्यात येत आहे.
- ब) सदर प्रकल्प उर्मानाबाबाद जिल्ह्यात राबविण्यात यावा. यासाठी आपण सादर केलेल्या कार्यक्रमापैकी आपणांस मंजूर / मुक्त रु. ३.०० लक्ष निधी एवढया एकूण खर्चाचा बाबनिहाय तपशिल पर्यावरण विभागाकडे तात्काळ सादर करण्यात यावा. यानंतरच प्रस्तावित कामे हाती घेण्यात यावी.
- क) प्रकल्पांतर्गत प्रस्तावित कार्यक्रम आयोजित करावयाचे ठिकाण व दिनांक याचा तपशिल सादर करण्यात यावा.
- ड) आपण दिलेल्या कार्यक्रमानुसार सदर निधीचा खर्च होत असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र दर महिन्याच्या १० तारखेपूर्वी पर्यावरण विभागास सादर करावे.
- इ) आपणांस सचिव, पर्यावरण विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२ यांच्या नावे रु. ५०,०००/- (रुपये पन्नास हजार फक्त) बँक गॅरन्टी देणे आवश्यक राहील.
- फ) प्रत्येक कार्यक्रमाच्यावेळी आपण " पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत योजना" असे दर्शनी भागावर ठळक अक्षरात फलक लावणे अथवा प्रदर्शित करणे बंधनकारक आहे. याबाबत फोटो दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घेवून शासनाकडे पाठविणे आवश्यक राहिल.
- ग) मान्य खर्चाच्या बाबींसाठी अन्य कोणत्याही स्त्रोतामार्फत निधी प्राप्त होत असल्यास सदर बाब पर्यावरण विभागाच्या निदर्शनास आणून विभागाची पूर्व परवानगीने सदर खर्च करणे बंधनकारक आहे. सदर जनजागृती/अंमलबजावणी प्रकल्प हा एक मोठया प्रकल्पाची बाब असल्याने व त्यातील अन्य बाबींसाठी वेगळ्या आर्थिक स्त्रोतामार्फत निधी उपलब्ध झाला असल्यास / होत असल्यास त्याबाबत पर्यावरण विभागास पूर्व सूचित करणे बंधनकारक आहे.
- घ) या कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने प्रत्येक कार्यक्रमाचा फोटो व व्हिडियो वित्रण काढणे बंधनकारक असून, त्यावर दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घ्यावी.
- च) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीत पर्यावरण विभागास काही त्रुटी आढळल्यास त्यानुरुप आवश्यक ती कारवाई, न्यायालयीन कारवाई करण्यास पर्यावरण विभाग मुक्त असेल याची

नोंद घ्यावी. तसेच कोणत्याही पूर्व सूचना न देता आपल्यास मंजूर केलेली योजना रद्द करण्याचा पूर्ण अधिकार पर्यावरण विभागाकडे असेल.

- य) उपरोक्त कार्यक्रमाबाबत स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिध्दी देणे बंधनकारक असून सदर बाबतची पेपर कंटींग विभागाकडे सादर करावे.
- र) योजनांच्या अंमलबजावणीच्या खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आपण विहित प्रारुपानुसार सादर करणे आवश्यक असेल ("विवरणपत्र - अ"). तसेच योजना पूर्ण झाल्यावर त्याच्या यशस्वीपणाबद्दल अहवाल तसेच Completion Report देणे आवश्यक राहिल.
- ल) वरील नमूद बाबींसंदर्भात रु. १००/- कोर्ट फी स्टॅम्प पेपरवर अटी व शर्ती मंजूर असलेले हमीपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.

(दि. के. मानकर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

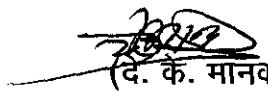
पर्यावरण विभाग , शासन निर्णय क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३

दिनांक: १९ मार्च, २०१३ चे सहपत्र

पर्यावरण विभाग, पत्र क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क ३, दिनांक जानेवारी, २०१२ नुसार निवड प्राप्त "शिवाजी विद्यापीठ" यांच्या 'Multiplication & Conservation of Rare, Endangered & threatened (RET) plant species of Western Ghats' या प्रस्तावावरील सुकाणू समितीच्या निर्णयानुसार राबविण्याच्या कार्यक्रमाबाबतच्या अटी व शर्ती पुढीलप्रमाणे-

- अ) आपण सादर केलेल्या पश्चिम घाटातील दुर्मिळ वनस्पतींचे (RET Plant Species) संवर्धन कार्यक्रमासाठी आपणांस मंजूर रु.३०.०० लक्ष एवढया एकूण खर्चाचा तपशिल तात्काळ सादर करण्यात यावा. यानंतरच आपणांस प्रस्तावित कामे हाती घेणे शक्य आहे.
- ब) पर्यावरण विषयक प्रस्तावित कार्यक्रम आयोजित करावयाचे ठिकाण व दिनांक याचा तपशिल सादर करण्यात यावा.
- क) आपण दिलेल्या कार्यक्रमानुसार सदर निधीचा खर्च होत असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र दर महिन्याच्या ९० तारखेपूर्वी पर्यावरण विभागास सादर करावे.
- ड) कार्यक्रमाच्या ठिकाणी आपण " पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत योजना" असे दर्शनी भागावर ठळक अक्षरात फलक लावणे अथवा प्रदर्शित करणे बंधनकारक आहे. याबाबत फोटो दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घेवून शासनाकडे पाठविणे आवश्यक राहिल.
- इ) मान्य खर्चाच्या बाबींसाठी अन्य कोणत्याही स्त्रोतांमार्फत निधी प्राप्त होत असल्यास सदर बाब पर्यावरण विभागाच्या निदर्शनास आणून विभागाची पूर्व परवानगीने सदर खर्च करणे बंधनकारक आहे. सदर जनजागृती/अंमलबजावणी प्रकल्प हा एक मोठ्या प्रकल्पाची बाब असल्याने व त्यातील अन्य बाबींसाठी वेगळ्या आर्थिक स्त्रोतामार्फत निधी उपलब्ध झाला असल्यास / होत असल्यास त्याबाबत पर्यावरण विभागास पूर्व सूचित करणे बंधनकारक आहे.
- फ) या कार्यशाळा / कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने प्रत्येक कार्यक्रमाचा फोटो व व्हिडियो चित्रण काढणे बंधनकारक असून, त्यावर दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घ्यावी.
- ग) उपरोक्त कार्यक्रमाबाबत स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिध्दी देणे बंधनकारक असून सदर बाबतची पेपर कंटींग विभागाकडे सादर करावे.
- घ) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीत पर्यावरण विभागास काही त्रुटी आढळल्यास त्यानुरुप आवश्यक ती कारवाई, न्यायालयीन कारवाई करण्यास पर्यावरण विभाग मुक्त असेल याची नोंद घ्यावी. तसेच कोणत्याही पूर्व सूचना न देता आपल्यास मंजूर केलेली योजना रद्द करण्याचा पूर्ण अधिकार पर्यावरण विभागाकडे असेल.

- च) योजनांच्या अंमलबजावणीच्या खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आपण विहित प्रारूपानुसार सादर करणे आवश्यक असेल ("विवरणपत्र - अ"). तसेच योजना पूर्ण झाल्यावर त्याच्या यशस्वीपणाबद्दल अहवाल तसेच Completion Report देणे आवश्यक राहिल.
- छ) वरील नमूद बाबीसंदर्भात रु. १००/- कोर्ट फी स्टॅम्प येपरवर अटी व शर्ती मंजूर असलेले हमीपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.

(द. के. मानकर)

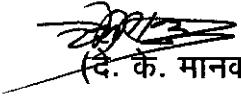
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

पर्यावरण विभाग , शासन निर्णय क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३
दिनांक: १९ मार्च, २०१३ चे सहपत्र

पर्यावरण विभाग, पत्र क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३, दिनांक जानेवारी, २०१२ नुसार निवड प्राप्त "शिवाजी विद्यापीठ" यांच्या 'Germplasm collection, Domestication & Ex-Situ conservation of Indian Palms' या प्रस्तावावरील सुकाणू समितीच्या निर्णयानुसार राबविण्याच्या कार्यक्रमाबाबतच्या अटी व शर्ती पुढीलप्रमाणे-

- अ) आपण सादर केलेल्या भारतीय पाम वर्गीय वनस्पतींचे Ex-Situ संवर्धन करण्याच्या कार्यक्रमासाठी आपणांस मंजूर रु.३०.०० लक्ष निधी एवढया एकूण खर्चाचा तपशिल तात्काळ सादर करण्यात यावा. यानंतरच आपणांस प्रस्तावित कामे हाती घेणे शक्य आहे.
- ब) पर्यावरण विषयक प्रस्तावित कार्यक्रम आयोजित करावयाचे ठिकाण व दिनांक याचा तपशिल सादर करण्यात यावा.
- क) आपण दिलेल्या कार्यक्रमानुसार सदर निधीचा खर्च होत असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र दर महिन्याच्या १० तारखेपूर्वी पर्यावरण विभागास सादर करावे.
- ड) कार्यक्रमाच्या ठिकाणी आपण " पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत योजना" असे दर्शनी भागावर ठळक अक्षरात फलक लावणे अथवा प्रदर्शित करणे बंधनकारक आहे. याबाबत फोटो दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घेवून शासनाकडे पाठविणे आवश्यक राहिल.
- इ) मान्य खर्चाच्या बाबींसाठी अन्य कोणत्याही स्त्रोतांमार्फत निधी प्राप्त होत असल्यास सदर बाब पर्यावरण विभागाच्या निर्दर्शनास आणून विभागाची पूर्व परवानगीने सदर खर्च करणे बंधनकारक आहे. सदर जनजागृती/अंमलबजावणी प्रकल्प हा एक मोठ्या प्रकल्पाची बाब असल्याने व त्यातील अन्य बाबींसाठी वेगळ्या आर्थिक स्त्रोतामार्फत निधी उपलब्ध झाला असल्यास / होत असल्यास त्याबाबत पर्यावरण विभागास पूर्व सूचित करणे बंधनकारक आहे.
- फ) या कार्यशाळा / कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने प्रत्येक कार्यक्रमाचा फोटो व व्हिडियो चित्रण काढणे बंधनकारक असून, त्यावर दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घ्यावी.
- ग) उपरोक्त कार्यक्रमाबाबत स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिध्दी देणे बंधनकारक असून सदर बाबतची पेपर कंटींग विभागाकडे सादर करावे.
- घ) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीत पर्यावरण विभागास काही त्रुटी आढळल्यास त्यानुरुप आवश्यक ती कारवाई, न्यायालयीन कारवाई करण्यास पर्यावरण विभाग मुक्त असेल याची नोंद घ्यावी. तसेच कोणत्याही पूर्व सूचना न देता आपल्यास मंजूर केलेली योजना रद्द करण्याचा पूर्ण अधिकार पर्यावरण विभागाकडे असेल.

- च) योजनांच्या अंमलबजावणीच्या खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आपण विहित प्रारूपानुसार सादर करणे आवश्यक असेल ("विवरणपत्र - अ"). तसेच योजना पूर्ण झाल्यावर त्याच्या यशस्वीपणाबद्दल अहवाल तसेच Completion Report देणे आवश्यक राहिल.
- छ) वरील नमूद बाबींसंदर्भात रु. १००/- कोट फी स्टॅम्प पेपरवर अटी व शर्ती मंजूर असलेले हमीपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.

(द. के. मानकर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

पर्यावरण विभाग , शासन निर्णय क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३
दिनांक: १५ मार्च, २०१३ चे सहपत्र

पर्यावरण विभाग, शासन निर्णय क्र. इएनव्ही--२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३, दिनांक जानेवारी, २०१२ नुसार निवड प्राप्त "ओऑसिस" यांच्या 'Brings back butterflies' या प्रस्तावावरील सुकाणू समितीच्या निर्णयानुसार राबविण्याच्या कार्यक्रमाबाबतच्या अटी व शर्ती पुढीलप्रमाणे-

- अ) आपण सादर केलेल्या "फुलपाखरु उद्यान प्रकल्प" राबविण्याबाबतच्या कार्यक्रमासाठी आपणांस मंजूर / मुक्त रु.३.०० लक्ष निधी एवढ्या एकूण खर्चाचा तपशिल तात्काळ सादर करण्यात यावा. यानंतरच प्रस्तावित कामे हाती घेण्यात यावी.
- ब) पर्यावरण विषयक प्रस्तावित प्रकल्प 'Butterfly Garden' ही पथदर्शी प्रकल्प म्हणून राबविण्यात येण्याच्या तसेच प्रस्ताव अधिक तपशिलासह जसे बृहन्मुंबई महानगरपालिका बगीचासाठी बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांचे संमतीपत्र, प्रकल्प राबविण्यात येणाऱ्या शाळांचा तपशिल व (ना-हरकत प्रमाणपत्र, विभागातील फुलपाखरुंची जैवविविधता, फुलपाखरु आकर्षित करण्यासाठी लावण्यात येणाऱ्या झाडांची यादी इ. सादर करावयाच्या अटीसह राबविण्यात येणारे ठिकाण व दिनांक याचा तपशिल सादर करण्यात यावा.
- क) आपण दिलेल्या कार्यक्रमानुसार सदर निधीचा खर्च होत असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र दर महिन्याच्या १० तारखेपूर्वी पर्यावरण विभागास सादर करावे.
- ड) प्रत्येक कार्यशाळा / कार्यक्रमाच्यावेळी आपण " पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत योजना" असे दर्शनी भागावर ठळक अक्षरात फलक लावणे अथवा प्रदर्शित करणे बंधनकारक आहे. याबाबत फोटो दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घेवून शासनाकडे पाठविणे आवश्यक राहिल.
- इ) मान्य खर्चाच्या बाबींसाठी अन्य कोणत्याही स्त्रोतामार्फत निधी प्राप्त होत असल्यास सदर बाब पर्यावरण विभागाच्या निर्दर्शनास आणून विभागाची पूर्व परवानगीने सदर खर्च करणे बंधनकारक आहे. सदर जनजागृती/अंमलबजावणी प्रकल्प हा एक मोठ्या प्रकल्पाची बाब असल्याने व त्यातील अन्य बाबींसाठी वेगळ्या आर्थिक स्त्रोतामार्फत निधी उपलब्ध झाला असल्यास / होत असल्यास त्याबाबत पर्यावरण विभागास पूर्व सूचित करणे बंधनकारक आहे.
- फ) या कार्यशाळा / कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने प्रत्येक कार्यक्रमाचा फोटो व व्हिडियो चित्रण काढणे बंधनकारक असून, त्यावर दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घ्यावी.
- ग) उपरोक्त कार्यक्रमाबाबत स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिध्दी देणे बंधनकारक असून सदर बाबतची पेपर कंटींग विभागाकडे सादर करावे.
- घ) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीत पर्यावरण विभागास काही त्रुटी आढळल्यास त्यानुरुप आवश्यक ती कारवाई, न्यायालयीन कारवाई करण्यास पर्यावरण विभाग मुक्त असेल याची नोंद घ्यावी. तसेच कोणत्याही पूर्व सूचना न देता आपल्यास मंजूर केलेली योजना रद्द करण्याचा पूर्ण अधिकार पर्यावरण विभागाकडे असेल.

- च) योजनांच्या अंमलबजावणीच्या खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आपण विहित प्रारूपानुसार सादर करणे आवश्यक असेल ("विवरणपत्र - अ"). तसेच योजना पूर्ण झाल्यावर त्याच्या यशस्वीपणाबद्दल अहवाल तसेच Completion Report देणे आवश्यक राहिल.
- छ) वरील नमूद बाबींसंदर्भात रु. १००/- कोर्ट फी स्टॅम्प पेपरवर अटी व शर्ती मंजूर असलेले हमीपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.

(द. क. मानकर)

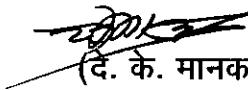
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

पर्यावरण विभाग , शासन निर्णय क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३
दिनांक: १९ मार्च, २०१३ चे सहपत्र

पर्यावरण विभाग, शासन निर्णय क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३, दिनांक जानेवारी, २०१२ नुसार निवड प्राप्त "सेंस (SENSE-Society for Environmental Protection, Nurture, Unit, Social Activities & Endemic Care)" यांच्या 'Conserve Indian Flying Fox in Eastern Vidarbha' या प्रस्तावाबाबत सुकाणू समितीच्या निर्णयानुसार राबविण्याच्या कार्यक्रमाबाबतच्या अटी व शर्ती पुढीलप्रमाणे-

- अ) आपण सादर केलेल्या "पूर्व विदर्भातील वटवाघूळांचे (Indian Flying Fox) संवर्धन" कार्यक्रमासाठी आपणांस मंजूर / मुक्त रु.३.०० लक्ष निधी एवढया एकूण खर्चाचा तपशिल तात्काळ सादर करण्यात यावा. सदर प्रस्तावित प्रकल्प भंडारा जिल्ह्यात राबविण्यात यावा.
- ब) सविस्तर प्रकल्पासोबत वटवाघूळ जैवविविधताबाबत टिप्पणी, तसेच दोन वर्षांच्या कालावधीत राबविण्यात येणाऱ्या कार्यक्रमांचा तपशिल विभागास तात्काळ सादर करावा.
- क) उपरोक्त मंजूर एकूण खर्चाच्या तपशिलानुसार कार्यक्रम आयोजित करण्याचा बाबनिहाय तपशिल पर्यावरण विभागाकडे तात्काळ सादर करावा.
- ड) आपण दिलेल्या कार्यक्रमानुसार सदर निधीचा खर्च होत असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र दर महिन्याच्या १० तारखेपूर्वी पर्यावरण विभागास सादर करावे.
- इ) प्रत्येक कार्यशाळा / कार्यक्रमाच्यावेळी आपण "पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत योजना" असे दर्शनी भागावर ठळक अक्षरात फलक लावणे अथवा प्रदर्शित करणे बंधनकारक आहे. याबाबत फोटो दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घेवून शासनाकडे पाठविणे आवश्यक राहिल.
- फ) मान्य खर्चाच्या बाबींसाठी अन्य कोणत्याही स्त्रोतांमार्फत निधी प्राप्त होत असल्यास सदर बाब पर्यावरण विभागाच्या निर्दर्शनास आणून विभागाची पूर्व परवानगीने सदर खर्च करणे बंधनकारक आहे. सदर जनजागृती/अंमलबजावणी प्रकल्प हा एक मोठया प्रकल्पाची बाब असल्याने व त्यातील अन्य बाबींसाठी वेगळ्या आर्थिक स्त्रोतामार्फत निधी उपलब्ध झाला असल्यास / होत असल्यास त्याबाबत पर्यावरण विभागास पूर्व सूचित करणे बंधनकारक आहे.
- ग) या कार्यशाळा / कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने प्रत्येक कार्यक्रमाचा फोटो व व्हिडियो चित्रण काढणे बंधनकारक असून, त्यावर दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घ्यावी.
- घ) उपरोक्त कार्यक्रमाबाबत स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिध्दी देणे बंधनकारक असून सदर बाबतची पेपर कंटींग विभागाकडे सादर करावे.
- च) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीत पर्यावरण विभागास काही त्रुटी आढळल्यास त्यानुरुप आवश्यक ती कारवाई, न्यायालयीन कारवाई करण्यास पर्यावरण विभाग मुक्त असेल याची नोंद घ्यावी. तसेच कोणत्याही पूर्व सूचना न देता आपल्यास मंजूर केलेली योजना रद्द करण्याचा पूर्ण अधिकार पर्यावरण विभागाकडे असेल.

- छ) योजनांच्या अंमलबजावणीच्या खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आपण विहित प्रारुपानुसार सादर करणे आवश्यक असेल ("विवरणपत्र - अ"). तसेच योजना पूर्ण झाल्यावर त्याच्या यशस्वीपणाबद्दल अहवाल तसेच Completion Report देणे आवश्यक राहिल.
- य) वरील नमूद बाबींसंदर्भात रु. १००/- कोटी फी स्टॅम्प पेपरवर अटी व शर्ती मंजूर असलेले हमीपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.

(द. के. मानकर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

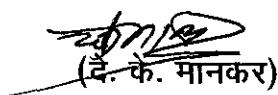
पर्यावरण विभाग , शासन निर्णय क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३
दिनांक: १९ मार्च, २०१३ चे सहपत्र

पर्यावरण विभाग, शासन निर्णय क्र. इएनव्ही--२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३, दिनांक जानेवारी, २०१२ नुसार निवड प्राप्त "पोर्ट ग्रॅज्युयेट सेन्टर ऑफ बॉटनी, कृष्णा महाविद्यालय" यांच्या 'Conservation of Sacred Groves Biodiversity from Ratnagiri District through Community participation for Climate Change Adaptation & Mitigation' या प्रस्तावावरील सुकाणू समितीच्या निर्णयानुसार राबविष्ण्याच्या कार्यक्रमाबाबतच्या अटी व शर्ती पुढीलप्रमाणे-

- अ) आपण सादर केलेल्या "वातावरणीय बदलाच्या उपाययोजनेसाठी रत्नगिरी जिल्ह्यातील देवरायांचे लोकसहभागातून संवर्धन" कार्यक्रमासाठी आपणांस मंजूर / मुक्त रु.१०.०० लक्ष निधी एवढया एकूण खर्चाचा तपशिल तात्काळ सादर करण्यात यावा. त्यानंतरच कामे हाती घेण्यात यावी.
- ब) पर्यावरण विषयक प्रस्तावित प्रकल्पाच्या कार्यक्रमाचा तपशिल सादर करावयच्या तसेच प्रशासकीय बाबींवरील खर्च कमी करण्याच्या अटीसह राबविष्ण्यात येणारे ठिकाण व दिनांक याचा तपशिल सादर करण्यात यावा.
- क) उपरोक्त मंजूर एकूण खर्चाच्या तपशिलानुसार कार्यक्रम आयोजित करण्याचा बाबनिहाय तपशिल पर्यावरण विभागाकडे तात्काळ सादर करावा.
- ड) आपण दिलेल्या कार्यक्रमानुसार सदर निधीचा खर्च होत असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र दर महिन्याच्या ९० तारखेपूर्वी पर्यावरण विभागास सादर करावे.
- इ) प्रत्येक कार्यशाळा / कार्यक्रमाच्यावेळी आपण "पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत योजना" असे दर्शनी भागावर ठळक अक्षरात फलक लावणे अथवा प्रदर्शित करणे बंधनकारक आहे. याबाबत फोटो दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घेवून शासनाकडे पाठविणे आवश्यक राहिल.
- फ) मान्य खर्चाच्या बाबींसाठी अन्य कोणत्याही स्त्रोतामार्फत निधी प्राप्त होत असल्यास सदर बाब पर्यावरण विभागाच्या निदर्शनास आणून विभागाची पूर्व परवानगीने सदर खर्च करणे बंधनकारक आहे. सदर जनजागृती/अंमलबजावणी प्रकल्प हा एक मोठ्या प्रकल्पाची बाब असल्याने व त्यातील अन्य बाबींसाठी वेगळ्या अर्थिक स्त्रोतामार्फत निधी उपलब्ध झाला असल्यास / होत असल्यास त्याबाबत पर्यावरण विभागास पूर्व सूचित करणे बंधनकारक आहे.
- ग) या कार्यशाळा / कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने प्रत्येक कार्यक्रमाचा फोटो व व्हिडियो चित्रण काढणे बंधनकारक असून, त्यावर दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घ्यावी.
- घ) उपरोक्त कार्यक्रमाबाबत स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिध्दी देणे बंधनकारक असून सदर बाबतची पेपर कंटींग विभागाकडे सादर करावे.
- च) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीत पर्यावरण विभागास काही त्रुटी आढळल्यास त्यानुरुप आवश्यक ती कारवाई, न्यायालयीन कारवाई करण्यास पर्यावरण विभाग मुक्त असेल याची

नोंद घ्यावी. तसेच कोणत्याही पूर्व सूचना न देता आपल्यास मंजूर केलेली योजना रद्द करण्याचा पूर्ण अधिकार पर्यावरण विभागाकडे असेल.

- छ) योजनांच्या अंमलबजावणीच्या खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आपण विहित प्रारुपानुसार सादर करणे आवश्यक असेल ("विवरणपत्र - अ"). तसेच योजना पूर्ण झाल्यावर त्याच्या यशस्वीपणाबद्दल अहवाल तसेच Completion Report देणे आवश्यक राहिल.
- य) वरील नमूद बाबींसंदर्भात रु. १००/- कोट फी स्टॅम्प पेपरवर अटी व शर्ती मंजूर असलेले हमीपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

पर्यावरण विभाग , शासन निर्णय क्र. इएनव्ही-२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३
दिनांक: १९ मार्च, २०१३ चे सहपत्र

पर्यावरण विभाग, शासन निर्णय क्र. इएनव्ही--२०१२/प्र.क्र.७२/तां.क.३, दिनांक जानेवारी, २०१२ नुसार निवड प्राप्त "श्रीमती. प्रतिभा विश्वनाथ भराडे" यांच्या "जैवविविधतेचे संवर्धन" या प्रस्तावावरील सुकाणू समितीच्या निर्णयानुसार राबविण्याच्या कार्यक्रमाबाबतच्या अटी व शर्ती पुढीलप्रमाणे-

- अ) आपण सादर केलेल्या "जैवविविधतेचे संवर्धन" कार्यक्रमासाठी आपणांस मंजूर / मुक्त रु.३.०० लक्ष निधी एवढया एकूण खर्चाचा तपशिल तात्काळ सादर करण्यात यावा.
- ब) पर्यावरण विषयक प्रस्तावित प्रकल्प अंमलबजावणीच्या कार्यक्रमाचा तपशील तसेच संबंधित जिल्हा परिषदेचे प्रकल्प राबविण्याबाबत सहमतीपत्र सादर करावयाच्या अटीसह राबविण्यात येणारे ठिकाण व दिनांक याचा तपशिल सादर करण्यात यावा.
- क) उपरोक्त मंजूर एकूण खर्चाच्या तपशिलानुसार कार्यक्रम आयोजित करण्याचा बाबनिहाय तपशिल पर्यावरण विभागाकडे तात्काळ सादर करावा.
- ड) आपणांस सचिव, पर्यावरण विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांच्या नावे रु.५०,०००/- (रुपये पन्नास हजार फक्त) बँक गॅरन्टी देणे आवश्यक राहील.
- इ) आपण दिलेल्या कार्यक्रमानुसार सदर निधीचा खर्च होत असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र दर महिन्याच्या ९० तारखेपूर्वी पर्यावरण विभागास सादर करावे.
- फ) प्रत्येक कार्यशाळा / कार्यक्रमाच्यावेळी आपण "पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत योजना" असे दर्शनी भागावर ठळक अक्षरात फलक लावणे अथवा प्रदर्शित करणे बंधनकारक आहे. याबाबत फोटो दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घेवून शासनाकडे पाठविणे आवश्यक राहिल.
- ग) मान्य खर्चाच्या बाबींसाठी अन्य कोणत्याही स्त्रोतामार्फत निधी प्राप्त होत असल्यास सदर बाब पर्यावरण विभागाच्या निदर्शनास आणून विभागाची पूर्व परवानगीने सदर खर्च करणे बंधनकारक आहे. सदर जनजागृती/अंमलबजावणी प्रकल्प हा एक मोठ्या प्रकल्पाची बाब असल्याने व त्यातील अन्य बाबींसाठी वेगळ्या आर्थिक स्त्रोतामार्फत निधी उपलब्ध झाला असल्यास / होत असल्यास त्याबाबत पर्यावरण विभागास पूर्व सूचित करणे बंधनकारक आहे.
- घ) या कार्यशाळा / कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने प्रत्येक कार्यक्रमाचा फोटो व व्हिडियो चित्रण काढणे बंधनकारक असून, त्यावर दिनांक व वेळ प्रदर्शित होईल यांची दक्षता घ्यावी.
- च) उपरोक्त कार्यक्रमाबाबत स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिद्धी देणे बंधनकारक असून सदर बाबतची पेपर कंटींग विभागाकडे सादर करावे.
- छ) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीत पर्यावरण विभागास काही त्रुटी आढळल्यास त्यानुरुप आवश्यक ती कारवाई, न्यायालयीन कारवाई करण्यास पर्यावरण विभाग मुक्त असेल याची नोंद घ्यावी. तसेच कोणत्याही पूर्व सूचना न देता आपल्यास मंजूर केलेली योजना रद्द करण्याचा पूर्ण अधिकार पर्यावरण विभागाकडे असेल.

- य) योजनांच्या अंमलबजावणीच्या खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आपण विहित प्रारूपानुसार सादर करणे आवश्यक असेल ("विवरणपत्र - अ"). तसेच योजना पूर्ण झाल्यावर त्याच्या यशस्वीपणाबद्दल अहवाल तसेच Completion Report देणे आवश्यक राहिल.
- र) वरील नमूद बाबींसंदर्भात रु. १००/- कोट फी स्टेम्प पेपरवर अटी व शर्ती मंजूर असलेले हमीपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.

(द. क. मानकर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

विवरण पत्र-ब

Form of Utilization Certificate

Sr.No.	Letter/Order No. Date	Amount
Total		

Certified that out of **Rs.** /- (Rs.
only) of Grant-in-aid sanctioned during the year in favour of
under Government letter/Order No. given in the margin and
Rs. /-
(Rupees /-
only) has been utilized for the purpose of
for which it was sanctioned and that balance of **Rs** unutilized at the end of
the year has been surrendered to Government (vide No. /-
remaining

Dated) / will beo adjusted towards the grants ज्ञान-aid
payable during the next year. Out of total incurred expenditure
Rs. /- contributed by project implementer.

Q. Certified that I have satisfied myself that the conditions on which the
grants-in-aid was sanctioned have been duly fulfilled /are being fulfilled and
that I have exercised the following checks to see that the money was
actually utilized for the purpose for which it was sanctioned.

Kinds of Checks Exercised

- 1. Physical Progress verification
- 2. Separate Account Maintained for the Projects.
- 3.

Project Implementer
(Name & Signature)

Chartered Accountant
(Signature & Seal)